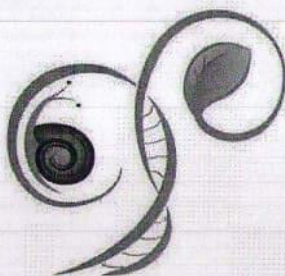

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки
Тернопільської обласної державної адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ (БАКАЛАВРСЬКИХ) РОБІТ**

**для студентів спеціальності
014 Середня освіта (Біологія)**
(видання виправлене та доповнене)

Кременець–2019

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних (бакалаврських) робіт для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія) / Укл. : Н. І. Цицюра, Н. Г. Зіньковська. Кременець: Вид-во КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2019. 43 с.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних (бакалаврських) робіт призначені для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія) та містять детальний опис етапів написання роботи, усіх структурних елементів та вимоги до оформлення роботи. Подано практичні рекомендації щодо її захисту. Наводяться взірці оформлення структурних частин кваліфікаційної роботи.

Укладачі: **Цицюра Н. І.**, к.б.н., доцент кафедри біології, екології та методики їх викладання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка,
Зіньковська Н. Г., к.б.н., доцент кафедри біології, екології та методики їх викладання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Рецензент: **Пида С. В.**, к.б.н., д.с/г.н., професор, завідувач кафедрою ботаніки та зоології Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка,
Ільєнко М. М., д.б.н., професор, завідувач кафедрою біології, екології та методики їх викладання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

*Рекомендовано і схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методики їх викладання
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка
(протокол № 1 від 30.08.2019 року)*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ОСНОВНІ ЕТАПИ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
РОЗДІЛ II. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	11
РОЗДІЛ III. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	21
РОЗДІЛ IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	25
ДОДАТКИ	28

ВСТУП

Кваліфікаційна робота (бакалаврська робота) – це самостійно виконана дослідницька праця з конкретної теми, яка повинна носити прикладний характер. Основне її призначення – продемонструвати рівень компетенцій студента і його вміння вирішувати конкретні теоретичні та практичні завдання. У процесі підготовки кваліфікаційної роботи студенти розвивають мислення, набувають навичок дослідницької роботи, демонструють рівень своєї фахової підготовки, що є своєрідним звітом за весь період навчання.

Кваліфікаційні (бакалаврські) роботи, які виконуються студентами, що навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра передбачають:

- ✓ розширення, закріплення і систематизацію теоретичних знань, придбання навичок практичного застосування цих знань при рішенні конкретної наукової або виробничої задачі;
- ✓ розвиток умінь студента самостійно систематизувати та аналізувати літературу з теми, оволодіння методикою досліджень, узагальнень та логічного викладу матеріалу;
- ✓ розвиток навичок ведення самостійних теоретичних і експериментальних досліджень;
- ✓ набуття досвіду обробки, аналізу і систематизації результатів експериментальних досліджень, оцінки їх практичної значущості і можливої сфери застосування;
- ✓ набуття досвіду надання і публічного захисту результатів своєї діяльності.

При виконанні кваліфікаційних робіт студенти повинні уміти:

- ✓ вести бібліографічний пошук за заданою науковою темою, критично аналізувати наукову літературу і формулювати проблему;
- ✓ обирати методики роботи і планувати дослідження для вирішення наукової проблеми;
- ✓ отримувати достовірний і достатній для досягнення мети роботи матеріал, аналізувати його і робити логічні висновки;

- ✓ правильно оформляти результати дослідження у вигляді завершеної наукової роботи;
- ✓ готувати наукові публікації за темою досліджень.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота – це випускна робота, яка є підсумковим етапом навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Вона синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки студентів і є формою контролю набутих у процесі навчання інтегрованих знань, умінь і навичок, які необхідні для виконання професійних обов'язків. Бакалаврська робота є теоретичним дослідженням актуальної теми із спеціальності або вирішенням певного наукового завдання з теоретичним обґрунтуванням, проведенням експериментальних досліджень. У більшості випадків бакалаврська робота є поглибленою розробкою теми курсової роботи студента-випускника.

Основними завданнями виконання кваліфікаційної роботи бакалавра є:

- ✓ поглиблення знань студентів із актуальних проблем певної науки;
- ✓ стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку;
- ✓ розширення дослідницьких аналітичних умінь студентів;
- ✓ подальший розвиток навичок самостійного синтезу при опрацюванні наукових джерел;
- ✓ удосконалення умінь узагальнювати результати власних спостережень над теоретичним та практичним матеріалом з обраної теми;
- ✓ формування умінь практичної реалізації результатів дослідження проблеми у самостійних розробках (наприклад, практичні рекомендації, конспекти уроків чи заходів тощо).

У бакалаврській роботі студент повинен:

- ✓ показати міцні теоретичні знання з обраної теми та вміння практично їх застосовувати;
- ✓ обґрунтувати актуальність теми, відповідність її сучасному стану розвитку науки, практичним завданням галузі;
- ✓ уміти критично аналізувати монографічні та періодичні видання з теми, робити висновки і пропозиції;

- ✓ показати уміння та навички в проведенні експерименту, аналізу і розрахунків;
- ✓ уміти узагальнювати результати, застосовувати їх на практиці.

Кваліфікаційні роботи бакалавра індивідуальні, тобто виконуються кожним студентом одноосібно.

Керівником кваліфікаційної роботи є досвідчений викладач кафедри, котрий має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання та здійснює наукові дослідження відповідного напрямку.

Основні положення роботи бакалавр захищає на засіданні Екзаменаційної комісії. До захисту студента допускає завідувач кафедрою після подання відповідно оформленої завершеної роботи, схваленої науковим керівником. Оформлену кваліфікаційну роботу потрібно подати на кафедру не пізніше, ніж за 10 днів до призначеної дати захисту з письмовим завданням і схвальним відгуком рецензента. Рецензувати кваліфікаційні роботи бакалаврів можуть науково-педагогічні працівники факультету або науковці зі сторонньої установи. Підпис особи, яка рецензує роботу, має бути засвідчений установою, де вона працює.

Успішний захист кваліфікаційної роботи є підставою для присвоєння випускнику Екзаменаційною комісією кваліфікації відповідно до чинного "Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти", розробленого Міністерством освіти і науки України та видання йому державного документа про вищу освіту.

РОЗДІЛ І ОСНОВНІ ЕТАПИ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Етап 1. Вибір та затвердження теми. Призначення наукових керівників

Тема кваліфікаційної роботи має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є бути її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку біології.

Актуальність – це важливість, практична значущість розглядуваної проблеми. Тема кваліфікаційної роботи повинна розкривати актуальність даної проблеми і відповідати сучасним потребам біологічної науки. А самі завдання роботи повинні розкривати суть, поетапність вирішення даної проблеми та сформулювати шляхи вдосконалення певного процесу, явища, системи тощо.

Теми кваліфікаційних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

Тема роботи обирається з переліку, запропонованого кафедрою. Студент може запропонувати власну тему відповідно до власних наукових інтересів, яка за згодою керівника кваліфікаційної роботи та членів кафедри може бути включена до переліку. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Затвердження тем кваліфікаційних робіт відбувається на підставі письмової заяви студента на ім'я ректора академії, яка подається на кафедру. У заяві, окрім теми, повинно бути вказано прізвище обраного наукового керівника, що потребує його візипогодження (дод. А.). Випускові кафедри реєструють заяви студентів. Заява має бути подана студентом не пізніше, ніж за 24 тижні до терміну захисту роботи. У разі неподання заяви про вибір теми дипломної роботи без поважної причини студентом, студент вважається порушником графіка навчального процесу, а тема дипломної роботи затверджується на розсуд кафедри. За

необхідності зміни теми дипломної роботи студент подає на кафедру відповідну мотивовану заяву з візою-погодженням наукового керівника на ім'я ректора. У разі позитивного висновку завідувача кафедрою готується проект відповідного наказу.

Наукових керівників кваліфікаційних робіт призначає випускова кафедра зі штатних науково-педагогічних працівників із урахуванням достатньої їх кваліфікації та відповідності наукових інтересів. Науково-педагогічні працівники призначаються науковими керівниками кваліфікаційних робіт відповідно до планового розподілу навчального навантаження. Першочергово призначаються наукові керівники дипломних робіт, які вказані у заявах студентів і дали відповідну візу-погодження. Кафедра має право призначити науковим керівником іншу особу, ніж вказана у заяві студента. Кафедра може відмовити у затвердженні теми дипломної роботи у разі претензії двох чи більше студентів на виконання однакових або споріднених тем (перевагу рекомендується надавати кращому за академічною успішністю студенту) або у разі невідповідності запропонованої студентом теми змісту спеціальності або вимогам до дипломних робіт певного ступеня вищої освіти. Студенту буде запропоновано скоригувати тему.

Обов'язками наукових керівників є:

- ✓ консультування студентів з питань вибору теми роботи, розробки її плану, добору спеціальної літератури, підготовки окремих розділів;
- ✓ видача студентові завдання на кваліфікаційну роботу із зазначенням термінів виконання кожного розділу;
- ✓ контроль за дотриманням студентом регламенту підготовки кваліфікаційної роботи;
- ✓ контроль якості кваліфікаційної роботи;
- ✓ підготовка відзиву про кваліфікаційну роботу з ґрунтовною характеристикою її якості відповідно до структури критеріїв оцінки.

План дипломної роботи повинен відповідати темі дослідження, мати чітку логіку поєднання теоретико-методичної, аналітичної та конструктивної частин. При розробці та обговоренні плану дослідження необхідно скласти поетапний календарний план написання дипломної роботи згідно із затвердженим на кафедрі регламентом. Невиконання графіка та

систематичне відхилення від регламенту є підставою для недопущення студента до захисту дипломної роботи.

Етап 2. Формулювання мети та основних завдань кваліфікаційної роботи.

Залежно від того, наскільки зрозуміло і точно сформульовано мету роботи, настільки вдалим будуть її основні завдання, зміст, організація виконання роботи.

Правильне визначення мети роботи дасть змогу студентів окреслити в ній основний напрямок дослідження, упорядкувати пошук матеріалу, проаналізувати основні факти, узагальнення з даної проблеми, підвищити якість роботи.

Мета роботи повинна бути тісно пов'язана з назвою її теми.

Етап 3. Складання змісту кваліфікаційної роботи.

Написання кваліфікаційної роботи починається з пошуку та вивчення літературних першоджерел. Студенту рекомендується проаналізувати наукові праці українських та зарубіжних вчених з проблеми, ознайомитися з чинним законодавством України, міжнародними актами, нормативно-інструктивним матеріалом, діючими стандартами тощо. Після цього зробити аналітичний огляд літератури. Цитати із визначенням наукових понять/термінів, класифікаційних ознак, схем, таблиць та ін., які будуть наводитися у роботі, рекомендується вписувати на окремих аркушах із зазначенням джерела на певне посилання, а паралельно з цим формувати список використаних джерел.

На основі опрацьованих джерел складають розгорнутий зміст із зазначенням основних розділів і підрозділів роботи, який потрібно узгодити з науковим керівником. Зміст кваліфікаційної роботи є відбиттям її структури, під якою розуміється порядок компонування і взаємозв'язок окремих її частин.

Етап 4. Виклад матеріалу кваліфікаційної роботи.

Матеріал роботи студент повинен викладати послідовно, логічно взаємопов'язувати окремі його частини, повністю розкрити тему роботи. Для цього потрібно приділити увагу сучасним теоретичним і методичним розробкам, розглянути літературні джерела і періодичні видання з даної проблеми і творчо підійти до написання кваліфікаційної роботи.

Проаналізувавши статистичні дані, особисті дослідження та узагальнення, потрібно зробити належні висновки, висвітлити досягнуті успіхи і внести відповідні пропозиції, рекомендації щодо можливостей подальшого удосконалення діяльності об'єкта досліджень.

Етап 5. Дослідницький характер.

У кваліфікаційній роботі повинні міститись елементи дослідження:

- ✓ вивчення достатньої кількості літературних джерел з даної проблематики;
- ✓ систематизація і аналіз різних думок і підходів до вирішення розглядуваної проблеми;
- ✓ формування власної точки зору;
- ✓ оформлення досліду, експерименту, спостереження;
- ✓ порівняння теоретичних поглядів вчених і практичної діяльності організацій;
- ✓ розробка висновків, рекомендацій.

Етап 6. Грамотність оформлення.

У роботі не повинно бути граматичних і стилістичних помилок. Необхідно дотримуватись правил цитування, оформлення зносок, списку використаних джерел.

В бібліографії повинні міститись всі дані щодо використаних документів, спеціальної та загальної літератури, довідкових видань, котрі залучені до опрацювання теми і на які автор посилається або згадує в будь-якій частині тексту.

РОЗДІЛ II

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Обсяг кваліфікаційної роботи **бакалавра**: комп'ютерний набір – до 2 друк. аркушів / **48** сторінок машинописного тексту. Список використаних джерел повинен включати не менше 40 найменувань.

До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

Структура кваліфікаційної роботи студента

Традиційно структура кваліфікаційної роботи містить такі компоненти:

- ✓ титульну сторінку (дод. Б);
- ✓ анотацію та ключові слова (дод. В);
- ✓ зміст (дод. Д);
- ✓ перелік умовних позначень (при необхідності),
- ✓ вступ,
- ✓ основну частину,
- ✓ висновки,
- ✓ список використаних джерел (дод. Е),
- ✓ додатки (при необхідності);
- ✓ чотири прикріплені до роботи файли (для розміщення подання, висновку кафедри (дод. К); відгуку наукового керівника (дод. Л); рецензії на кваліфікаційну роботу (дод. М); публікацій автора роботи; акту / довідки впровадження результатів дослідження (за наявності).

Титульна сторінка містить:

- ✓ назву відомства;
- ✓ повне найменування вищого навчального закладу, де виконана робота;
- ✓ назву факультету;
- ✓ назву кафедри;
- ✓ прізвище, ім'я, по батькові студента;
- ✓ назву кваліфікаційної роботи;
- ✓ науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника та рецензента;
- ✓ місто і рік.

Анотація – узагальнений короткий виклад основного змісту кваліфікаційної роботи (обсяг до однієї сторінки). В анотації вказуються бібліографічні відомості про роботу; стисла характеристика основного змісту роботи та основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та за наявності практичного значення.

У тексті анотації не варто використовувати загальні фрази, а також вказувати несуттєві деталі й загальновідомі положення. Слід уникати прямих повторів будь-яких фрагментів роботи.

Наприкінці анотації наводяться ключові слова. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту кваліфікаційної роботи та відображати тематику дослідження. Кількість ключових слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому.

Анотація та ключові слова подаються державною та англійською мовами.

Зміст має бути оформлений, зазвичай, як розгорнутий план та містити найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, зокрема, вступу, розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків та ін.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (при необхідності) подається у вигляді окремого списку, який розміщують після ЗМІСТУ перед ВСТУПОМ. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальну розшифровку.

Якщо у роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ розкриває сутність і стан досліджуваної проблеми та її значущість, актуальність теми, обґрунтовує необхідність її дослідження, містить вихідні дані для розробки теми, мету, завдання, предмет, об'єкт, методи дослідження, елементи наукової новизни та практичну цінність отриманих результатів. Коротко зазначаються прізвища вчених (як вітчизняних, так і зарубіжних) і практиків, які розробляли проблему, що

розглядається; зазначається відмінність отриманих результатів від існуючих вітчизняних та зарубіжних.

Основні положення роботи висвітлюються в такій послідовності:

✓ актуальність (необхідність) обраної тематики дослідження – подається у вигляді критичного аналізу та шляхів розв'язання проблеми, обґрунтовуючи значення роботи для розвитку певної галузі знань, діяльності. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або завдання.

✓ мета дослідження – запланований результат вирішення визначеної проблеми із використанням теоретичних, методологічних й практичних положень та методів дослідження.

✓ завдання дослідження – визначаються постановленою метою і являють собою конкретні послідовні шляхи вирішення проблеми.

Слід чітко формулювати мету роботи, лаконічно викладати завдання, які необхідно виконати для її досягнення. Доцільно виділити нові наукові положення або практичні рекомендації, які запропоновані у дослідженні студентом особисто, а також види їх апробації. Виклад змісту кожного питання випускної кваліфікаційної роботи має бути доказовим, пояснюваним та науково аргументованим. Теоретичні положення повинні ґрунтуватися на конкретних матеріалах реальної дійсності, а приклади бути типовими. Якщо за результатами дослідження студент виступав на студентських наукових конференціях, брав участь в інших наукових заходах, має публікації в наукових виданнях, це слід зазначати у вступі.

✓ об'єкт дослідження – процес, явище, організм або система, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. Звичайна назва об'єкту кваліфікаційної роботи міститься у відповіді на запитання: що розглядається?. Наприклад, *види і форми родини Cupressaceae F. Neger...*

✓ предмет дослідження – це частина об'єкта, яка міститься в його межах. Предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи, яка визначається на титульній сторінці як її назва. Зазвичай формулювання предмета дослідження міститься у відповіді на запитання: що вивчається? Наприклад, *особливості*

сезонного росту та розвитку видів родини Cupressaceae F. Neger...

✓ методи дослідження – це спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності. Перераховують їх коротко та змістовно, визначаючи що саме досліджувалось тим чи тим методом.

✓ наукова новизна передбачає стислий виклад нових наукових положень або рішень.

✓ практична цінність – це відомості про практичне впровадження одержаних результатів або рекомендацій щодо їх використання.

✓ апробація результатів дослідження. Наводяться дані щодо участі студента у конференціях, колоквиумах, проблемних групах, круглих столах, семінарах, засіданнях кфедри та щодо публікацій за результатами досліджень.

✓ структура роботи – вказують, скільки розділів містить робота, наявність та кількість додатків, рисунків, таблиць, використаних джерел тощо.

Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. У розділах основної частини подають:

- ✓ огляд літератури за темою та вибір напрямків досліджень;
- ✓ виклад загальної методики та основних методів досліджень;
- ✓ експериментальну частину та методичку досліджень;
- ✓ відомості про проведені теоретичні і (або) експериментальні дослідження;
- ✓ аналіз і узагальнення результатів досліджень.

Перший розділ містить теоретичне обґрунтування досліджуваних явищ та процесів. У цій частині дипломної роботи викладається теоретична база, необхідна для вирішення визначеної проблеми, дається огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних із посиланням на відповідні джерела. На основі вивчення наукової літератури розкриваються думки різних учених щодо розв'язання проблеми, обґрунтовуються погляди автора стосовно шляхів її вирішення. Загалом, перший розділ повинен послідовно вирішувати такі завдання:

✓ розкриття сутності досліджуваного явища та його особливостей серед інших подібних явищ, аналіз історії розвитку явища;

✓ аналіз наукових та практичних підходів (історичних та сучасних) до аналізу обраного об'єкта дослідження;

✓ аналіз існуючої термінології у сфері дослідження, створення понятійно-категоріального апарату, на який автор спиратиметься у подальшій роботі;

✓ виявлення тих методів та інструментів, які можуть бути використані при дослідженні предмета роботи, визначення та обґрунтування інструментарію, що буде безпосередньо застосований у роботі;

✓ огляд світових тенденцій, що аналізують явища.

Обсяг першого розділу – у межах 30-35 % від загального обсягу дипломної роботи.

Другий розділ має поєднувати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний методичний інструментарій на конкретних прикладах. У цій частині дипломної роботи викладаються результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розроблення проблеми.

Завданням наступних розділів є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі. Автор повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, оцінку достовірності отриманих результатів, їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень, негативні результати, які обумовлюють необхідність припинення подальших досліджень.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Висновки. Висновки – це завершальний етап дипломної роботи. У них коротко наводяться найбільш важливі теоретичні та практичні положення, які містять оцінку досягнутих результатів. Послідовність висновків має відповідати меті дипломної роботи та поставленим у вступі завданням.

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів:

- ✓ у порядку появи посилань у тексті,
- ✓ за абетковим принципом (спочатку українські та російські, потім іншомовні),
- ✓ у хронологічному порядку.

Усі джерела вказуються мовою видання. На всі наведені джерела мають бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи (в місцях цитування).

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Додатки. Матеріали, що доповнюють положення випускних кваліфікаційних робіт, допускається розміщувати в додатках. Додатками можуть бути: карти, картосхеми, таблиці, списки видів, чорно-білі та кольорові малюнки, світлини, плани-конспекти тощо. Розрізняють обов'язкові та інформаційні додатки. Інформаційні додатки можуть бути рекомендованого або довідкового характеру.

Інформація, що надається в додатках, повинна відповідати обраній темі дослідження й містити необхідні матеріали, що були базою для проведення досліджень і практичних розробок.

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті і позначають великими літерами української абетки, починаючи з А, за винятком літер Г, Є, Ж, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Після слова «Додаток» друкують літеру, що позначає його послідовність.

Допускається позначення додатків літерами латинської абетки, за винятком літер І та О. У разі повного використання літер української та латинської абеток допускається позначення додатків арабськими цифрами.

Якщо у випускній кваліфікаційній роботі один додаток, то він позначається «Додаток А».

Кожний додаток слід починати з нової сторінки. З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкуються слово «Додаток» (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток, під ним у дужках для обов'язкового додатка друкують слово «обов'язковий», а для інформаційного – «рекомендований» чи «довідковий». Додаток повинен мати

заголовок, який друкують симетрично відносно тексту з великої літери окремим рядком.

Матеріал кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка, наприклад, Рис. А. 1 (рисунок 1 додатка А). Якщо зміст додатку не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатка...».

Обсяг додатків не обмежується, але повинен визначатись реальними потребами роботи. Якщо розміщений у додатках матеріал не є авторським, обов'язково потрібно вказувати посилання на джерело.

Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008- 95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

Текст дипломної роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 10 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки. Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах анотації, змісту, переліку умовних позначень номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу» .

Текст основної частини дипломної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові дипломної роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу позначають римською цифрою після слова «РОЗДІЛ», без крапки та з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами. Назва розділу та назва підрозділу відокремлюються двома вільними рядками.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст у кваліфікаційній роботі, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням номера джерела у списку використаних джерел (наприклад, [32]).

Оформлення допоміжних матеріалів. Допоміжними матеріалами є: ілюстрації (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), формули, таблиці.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, Рис. 1.2. – другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після

тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1», або (табл. 2.1). У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад (див. табл. 2.1).

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, *Таблиця 2.1* - перша таблиця другого розділу (зазначається курсивом без крапки в кінці).

Назву таблиці друкують жирним шрифтом малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Якщо таблиця не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «*Продовж. табл. 2.1*» (зазначається курсивом без крапки в кінці).

Формули виконуються за допомогою стандартного математичного редактора Microsoft Equation 3.0 (Вставка – Об'єкт – Microsoft Equation 3.0) і нумеруються (якщо їх більше однієї) у межах розділу.

Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Формули розташовують симетрично до тексту (по центру сторінки) з нової строки, залишаючи вільний рядок (міжрядковий інтервал – 1,5) перед формулою та після роз'яснення до неї. Невеликі нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту, тобто ніяким чином не виділяють. Не припускається розміщення в одному рядку

двох різних формул. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули. Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою, ставиться справа від вістря дужки.

РОЗДІЛ III ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту та його організація.

Підсумкова атестація бакалавра передбачає захист кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, яка є підсумком навчання за першим рівнем вищої освіти. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Кваліфікаційна робота подається науковому керівникові для перевірки у строки, визначені у завданні на виконання роботи.

Науковий керівник надає **відгук** про кваліфікаційну роботу (дод. Л), в якому визначаються: актуальність дослідження; ефективність використаної методології; рівень застосування теоретичних знань; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити обґрунтовані висновки; практична цінність, апробація роботи; зауваження та недоліки роботи (за наявності); висновок.

Кваліфікаційна робота обов'язково повинна мати **рецензію** рецензента (дод. М). Під час рецензування кваліфікаційної роботи рекомендується визначати:

- ✓ новизну постановки і розроблення задачі;
- ✓ використання наукових методів дослідження;
- ✓ оцінку якості проведених досліджень, теоретичної та аналітичної обробки отриманих результатів.;
- ✓ обґрунтованість висновків і пропозицій;
- ✓ оцінку вміння студента чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- ✓ недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення;
- ✓ загальний висновок.

Рецензія надається письмово і повинна містити висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) та рекомендованої оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Перед захистом кваліфікаційна робота проходить нормоконтроль на випусковій кафедрі, не пізніше ніж за місяць до дати захисту, на який необхідно представити:

- ✓ кваліфікаційну роботу підписану студентом та керівником;
- ✓ довідку про перевірку роботи на наявність академічного плагату та її унікальність;
- ✓ електронний варіант кваліфікаційної роботи;
- ✓ ілюстраційний матеріал;
- ✓ презентацію до кваліфікаційної роботи в електронному варіанті (у випадку, якщо доповідь буде супроводжуватися презентацією).

При підготовці до захисту необхідно усунути всі зауваження. Студенти, кваліфікаційні роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно, допускаються до захисту на засіданні Екзаменаційної комісії.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на засіданні Екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому порядку. Студент готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї. Екзаменаційній комісії можуть бути надані також інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи, – друковані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне її застосування тощо.

Доповідь – одна з найпоширеніших форм захисту кваліфікаційної роботи. Виглошення доповіді потребує серйозної підготовки.

Перший крок у підготовці – накреслити мету та завдання виступу, визначити коло охоплюваних питань.

Доповідь слід будувати, дотримуючись таких вимог:

- ✓ теоретична обґрунтованість;
- ✓ опора на фактичний матеріал;
- ✓ наведення переконливих прикладів;
- ✓ власне бачення проблеми;
- ✓ висновки.

Практичні поради промовцеві:

- ✓ з привітальним словом зверніться до голови, членів комісії та аудиторії (наприклад: “Шановні голово, члени комісії, присутні!”);

- ✓ представте себе, назвіть прізвище, ім'я та по батькові, факультет, спеціальність;
- ✓ виразно, чітко назвіть тему дипломної роботи (наприклад: "Дозвольте представити Вашій увазі кваліфікаційну роботу на тему...");
- ✓ змістовно розкрийте актуальність роботи, сформулюйте мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, методи дослідження;
- ✓ коротко розкрийте шлях реалізації основних завдань роботи, обов'язково зробіть належні висновки і підкресліть практичну значимість вашої роботи;
- ✓ не забудьте подякувати аудиторії за увагу;
- ✓ пам'ятайте, доповідь має тривати до 10 хвилин.
Доповідь бажано супроводжувати презентацією.

Рекомендації щодо виконання презентації

Матеріал презентації повинен містити тему роботи, усі структурні елементи вступу, виклад основних фактів, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження, висновки.

Технічні вимоги до презентації:

- ✓ Ілюстративний матеріал презентації рекомендується виконувати за допомогою програмного забезпечення MS POWERPOINT 97 та вище.
- ✓ Презентація формується з окремих слайдів, які складаються з кількох візуальних об'єктів (текст, табличний матеріал, рисунки та фотографії, діаграми, схеми, примітки, нотатки та ін.).
- ✓ Використовуйте (за можливістю) стандартні шаблони презентації. Дотримуйте єдиного стилю розміщення об'єктів на слайді.
- ✓ Використовуйте короткі текстові описи. Якомога більше використовуйте рисунки, таблиці, схеми, діаграми.
- ✓ Не застосовуйте ефект анімації „виповзання”, „поява тексту по літерах”.
- ✓ Використовуйте темний текст на світлому фоні, наприклад, чорний, синій, зелений на білому.
- ✓ Для відображення таблиць застосовуйте лінії товщиною 0,5 або 1 пункт.

- ✓ Не використовуйте більше двох варіантів заливки осередку таблиці. Уникайте заливки осередків таблиці сірим кольором;
- ✓ Формуйте таблицю так, щоб був виділений тільки один рядок (колонка) з найважливішим результатом.
- ✓ Фотографії на слайді повинні бути чіткі, показувати основну тему, бажано на слайді розміщувати лише одну фотографію. Винятки становлять, наприклад, рослина та її частини у збільшеному вигляді по відношенні до основного фото.

Під час прилюдного захисту студент доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на зауваження наукового керівника та рецензентів, запитання членів Екзаменаційної комісії та інших фахівців присутніх на захисті.

Під час захисту ведеться протокол засідання Екзаменаційної комісії. Окремо відзначається думка членів комісії про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора. Загальний час захисту не повинен перевищувати 30 хвилин у середньому на одного студента.

Випускники, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються з ЗВО, отримуючи академічну довідку. До повторного захисту кваліфікаційна робота може бути подана протягом трьох років після закінчення навчання в академії. Після захисту кваліфікаційна робота передається на зберігання в архів академії.

РОЗДІЛ IV

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати: вміння логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи, проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення, формулювання висновків; вміння працювати з інформаційними джерелами ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи до вирішення проблеми, що досліджується.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є:

- ✓ опрацювання літератури та опанування методів дослідження;
- ✓ чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому, науковість стилю викладання;
- ✓ наявність експерименту та його результатів;
- ✓ коректність висновків та вміння їх інтерпретувати;
- ✓ оформлення роботи та відповідність вимогам;
- ✓ доповідь та її презентація;
- ✓ теоретична підготовка студента;
- ✓ апробація результатів дослідження, наявність публікацій.

Результати захисту дипломних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); власної системи ЗВО (наприклад, за 100-баловою шкалою); комплексної системи оцінювання (табл. 4.1, 4.2).

Таблиця 4.1

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи бакалавра

Критерії	Бали
1	2
Опрацювання літератури	5
Опанування методів досліджень	5

Продовж. табл. 4.1

1	2
Чіткість, повнота та послідовність розкриття теми роботи, науковість стилю викладання	25
Наявність експерименту та його результатів	25
Висновки та вміння їх інтерпретувати	5
Оформлення роботи, відповідність вимогам	5
Доповідь та її презентація	10
Теоретична підготовка	10
Апробація результатів дослідження, наявність публікацій (1 і більше)	10
Всього	100

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні Екзаменаційної комісії більшістю голосів приймає рішення щодо оцінювання захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання).

Результати захисту кваліфікаційних робіт оголошуються у цей же день після оформлення протоколів засідання Екзаменаційної комісії. Студенти, роботи яких містять значний обсяг наукової новизни, можуть бути рекомендовані Екзаменаційною комісією для вступу до аспірантури.

Зразок заяви про затвердження теми кваліфікаційної роботи

Ректорові Кременецької обласної
гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка
професору _____

прізвище, ім'я, по-батькові

студента (ки) ____ курсу ____ групи
факультету фізичного виховання та
біології
стаціонарної (заочної) форми навчання

прізвище, ім'я, по-батькові

Заява

Прошу затвердити тему кваліфікаційної (бакалаврської)
роботи _____

і призначити науковим керівником _____.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали викладача).

Дата

Підпис

**Взірець оформлення титульної сторінки
кваліфікаційної роботи**

**Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської
облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
Кафедра біології, екології та методики їх викладання**

**ПОГОДЖЕНО
ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ**
Завідувач кафедри біології,
екології та методики їх викладання
_____ М. М. Ільєнко
«__» _____ 20__ р.

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
на тему

**«ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ KEYС-ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ»**

спеціальність 014 Середня освіта (Біологія)
освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія)

Керівник бакалаврської роботи кандидат біологічних наук,
доцент

_____ Н. Зіньковська

Виконала _____ К. Скакун

Кременець – 20__

Додаток В***Взірець оформлення анотації кваліфікаційної роботи*****АНОТАЦІЯ**

Скакун К. В. Особливості використання кейс-технологій у процесі навчання біології : кваліфікаційна робота бакалавра [Рукопис]. Кременець : Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, 2019. 55 с.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню.....
 У роботі розкрито.....; проаналізовано.....; визначено.....;
 встановлено.....; запропоновано..... і т.п.
 Наукова новизна полягає у.....
 Практична цінність заключається у.....

Ключові слова: освітні технології, кейс-технологія, класифікація кейсів, компоненти кейсів.

ANNOTATION

Skakun K. V. Features of the use of case technologies in the process of teaching biology: qualification work of bachelor [Manuscript]. Kremenets: Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy named after Kremenets Taras Shevchenko, 2018. 55 p.

Qualifying work is devoted to research
 The work revealed; analyzed; determined;
 installed; suggested etc.
 The scientific novelty is
 The practical value is

Keywords: educational technologies, case technology, case classification, case components.

Взірець оформлення змісту кваліфікаційної роботи з використанням класичної рубрикації

ЗМІСТ

ВСТУП.....
РОЗДІЛ I. КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....
1.1. Класифікація кейс-технологій
1.2. Основне призначення кейс-технологій.....
1.3. Кейс технології у закладах середньої освіти України.....
РОЗДІЛ II. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....
РОЗДІЛ III. ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ.....
3.1. Особливості використання кейс-технологій у процесі навчання біології.....
3.2. Кейс технології на уроках біології як засіб розвитку пізнавальних інтересів.....
3.3. Дослідження шляхів реалізації кейс-технологій у Білозірській ЗОШ I-III ступенів Лановецького району
3.4. Місце досліджень у шкільній програмі.....
ВИСНОВКИ.....
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....
ДОДАТКИ.....

Взірець оформлення змісту кваліфікаційної роботи з використанням рубрикації науково-технічної літератури

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	
1.1. Кейс-технології в освітньому процесі.....	
1.2. Класифікація кейс-технологій	
1.3. Основні призначення кейс-технологій у закладах середньої освіти України.....	
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ	
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ	
3.1. Особливості використання кейс-технологій у процесі навчання біології.....	
3.2. Дослідження шляхів реалізації кейс-технологій у Білозірській ЗОШ I-III ступенів Лановецького району	
3.3. Місце досліджень у шкільній програмі.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

Приклади оформлення бібліографічного списку використаних джерел

КНИГИ

Один, два, три автори

1. Заверуха Б. В. Флора Вольно-Подолии и ее генезис. Київ : Наукова думка, 1985. 192 с.
2. Нечитайло В. А., Кучерява Л. Ф. Ботаніка. Вищі рослини. Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 432 с.
3. Чопик В. І., М'якушко Т. Я., Соломаха Т. Д. Гербарій. Історія, створення та функціонування. Київ : Фітосоціоцентр, 1999. 130 с.

Чотири автори

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с.
2. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.

П'ять і більше авторів

1. Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с.
2. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.

Колективний автор

Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.

Багатотомне видання

1. Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.
2. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (*Ciliophora, Suctorea*) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.

За редакцією

Червона книга України : Рослинний світ / за ред. Ю. Р. Шеляг-Сосонко. Київ : Вид-во "Укр. енцикл. імені М. П. Бажана", 1996. 603 с.

Автор і перекладач

Крюссман Г. Хвойные породы / пер. з нем. / ред Н. В. Гроздовой. Москва : Лесн. пром-сть, 1986. 256 с.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ**Розділ книги**

Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. *Основи аграрного підприємництва* / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.

Тези доповідей, матеріали конференцій

Шпакова О. Г. Регенераційна здатність живців інтродукованих хвойних рослин при штучному вегетативному розмноженні. *Теоретичні та прикладні аспекти інтродукції рослин і зеленого будівництва* : матеріали IV Міжнар. наук. конф. Київ, 2004. С. 124-126.

Статті з продовжуючих та періодичних видань

1. Шеляг-Сосонко Ю. Р. Висотна диференціація рослинного покриву Поділля. *Український ботанічний журнал*. 1970. № 4. С. 523-525.
2. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ**Книги**

Неведомська Є О. Ботаніка : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2013. 218 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/78-botanka-nevedomska-o.html> (дата звернення: 20.05. 2018).

Законодавчі документи

Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 20.05. 2018).

Періодичні видання

Цицюра Н. І. Поліваріантність представників роду *Chamaecyparis* Spach. у культурних фітоландшафтах Волино-Поділля. *Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер. Біологія*. 2017. № 4 (71). URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis> (дата звернення: 11.04.2018).

Сторінки з веб-сайтів

Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? *Екологія життя* : веб-сайт. URL: <http://www.eco-live.com.ua> (дата звернення: 12.10.2017).

ІНШІ ВИДАННЯ**Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)**

1. Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.
2. Медична статистика : зб. нормат. док. / М-во охорони здоров'я України. Київ : Медінформ, 2006. 459 с.

Дисертації, автореферати дисертацій

1. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.
2. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.

Стандарти

ДСТУ ІЗО 6107-3:2004. Якість води. Словник термінів. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. (Національні стандарти України).

Патенти

Спосіб визначення якості продукції бджільництва в різних екологічних умовах : пат. 95832 Україна : u201407651, 07.07.2014 ; опубл. 12.01.2015, бюл. № 1/2015.

Авторські свідоцтва

А. с. Авторство на сорт рослин "Софія Київська" пшениці м'якої (озимої) / Б. В. Моргун, В. В. Моргун, В. О. Скрипльов. №141023 ; заявка №11007005 Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України.

Препринти

Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється студентка

_____ (прізвище та ініціали)

до захисту кваліфікаційної роботи за спеціальністю

_____ (шифр і назва спеціальності)

на тему: _____

_____ (назва теми)

Дипломна робота, відгук і рецензія додаються.

Декан факультету _____

Довідка про успішність

_____ (прізвище та ініціали студента)

за період навчання в академії на факультеті

з 20__ року до 20__ року повністю виконала навчальний план

за спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно __%, добре __%,

задовільно __%;

шкалою ECTS: A __%; B __%; C __%; D __%; E __%.

Секретар факультет _____

**КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
КАФЕДРА БІОЛОГІЇ, ЕКОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ЇХ
ВИКЛАДАННЯ**

**В І Д Г У К
наукового керівника**

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

на кваліфікаційну роботу бакалавра

(прізвище, ім'я, по батькові)

спеціальності _____

Тема кваліфікаційної роботи.

Актуальність дослідження.

Ефективність використаної методології.

Рівень застосування теоретичних знань, вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі.

Вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити обґрунтовані висновки.

Практична цінність, апробація роботи.

Зауваження та недоліки (за наявності).

Загальний висновок керівника.

Науковий керівник.

“ _____ ” _____ (посада, місце роботи, науковий ступінь, звання) 20__ р.

(підпис, ініціали та прізвище)
(печатка підприємства, установи)

**КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
КАФЕДРА БІОЛОГІЇ, ЕКОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ЇХ
ВИКЛАДАННЯ**

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра / магістранта

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
спеціальності _____

Тема кваліфікаційної роботи.

Новизна постановки і розроблення задачі.

Використання наукових методів дослідження.

Оцінка якості проведених досліджень, теоретичної та аналітичної обробки отриманих результатів.

Обґрунтованість висновків і пропозицій.

Оцінка вміння студента чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його.

Наявність недоліків щодо змістової частини роботи, оформлення

Загальний висновок рецензента.

Рецензент.

“ _____ ” (посада, місце роботи, науковий ступінь, звання) _____ 20__ р.

(підпис, ініціали та прізвище)
(печатка підприємства, установи)

Для нотаток